

Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde Bulunan Bir “Kitâb-ı Mu’cizât-ı Muhammed” Metni Üzerine

Müjgân ÇAKIR*

Özet: Klasik Türk Edebiyatında beyitlerde mu’cizelerden bahsedilebileceği gibi bir takım eserlerin muhtelif bölümlerinde, kimi zaman da müstakil olarak mu’cizelerin anlatıldığı görülebilir. Müstakil mu’cizat metinlerinden biri Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi’nde iki nüshası kayıtlı bir metin olup burada Hz. Muhammed’in Ebû Cehil ile yaptığı güreşten, olay öncesi ve sırasında gerçekleşen mu’cizelerden bahsedilmektedir. Bu makalede bahsi geçen mu’cizât metni tanıtılacak, aynı konuyu ihtiva eden metinlerden tespit edilenleriyle kısmen mukayesede bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mu’cize, Hz. Muhammed, Ebu Cehil

On the Text of “Kitâb-ı Mu’Cizât-ı Muhammed” Located in Sarajevo Gazi Husrev Bey Library

Abstract: The verses of the miracles can be mentioned in Classical Turkish Literature, also can be seen in the parts of the various works and sometimes in separate works. One of the detached miracle work is registered in Gazi Husrev Bey Library in Sarajevo, has two copies. Text mentions about Prophet Muhammad’s wrestling with Abu Jahl and depicts miracle events before and during the wrestling. In this paper the miracle text about these extraordinary events will be introduced. The texts of the same theme will be determined from various works and will be compared partially.

Keywords: Miracle, Prophet Muhammad, Abu Jahl

---

* Doç.Dr., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, mjgan.cakir@gmail.com

Kaynaklarda mu'cize konusunu ilk ele alan yazarın Ebu'n-Nadr Muhammed b. Mes'ûd el-Iyâşî (ö. 932) olduğu ve elde bulunmayan eserinin ise *Kitâbu İhticâci'l-mu'cize* adını taşıdığı kayıtlıdır. Onun ardından ise Bakıllânî (ö. 1013)'nin *el-Beyân* isimli eserinin önem arzettiği belirtilmekte¹ ve konuyla ilgili eserler arasında Beyhakî (ö.1169)'nin *Delâ'ilü'n-nübüvve*'si, Muhammed b. İbrâhîm el-İşbilî'nin *Mu'cizâtü'n-nebî*'si, İbn Temiyye (ö. 1328)'nin *el-Mu'cizât ve'l-kerâmât*'ı, İbn Merzûk el-Hâfid (ö. 1439)'in *el-Âyâtü'l-beyyinât fi vechi delâleti'l-mu'cizât*'ı, İbn Hacer el-Askalânî (ö. 1449)'nin *el-Âyâtü'n-neyyirât li'l-havârik ve'l-mu'cizât*'ı, İbrâhîm Edirneli'nin *Mu'cizât-ı Nebeviyye*'si, Uzun Ali Efendi'nin *Risâle-i Mu'cize*'si sıralanmaktadır.² Bahsi geçen eserler mu'cizenin kimler tarafından gösterildiği, bir hadisenin mu'cize sayılabilmesi için hangi özellikleri ihtiva etmesi gerektiği gibi konuların tartışıldığı teorik planlı metinlerdir. Bizim kültürümüzde ise bu konuyla ilgili ilk örneklerden olması bakımından İbn Kemâl (ö. 1534)'in yazmış olduğu Arapça risale dikkati çekmektedir.³ Bu sebeple onun "Mu'cize, peygamberlik iddia eden kimsenin elinde, inkârcıları muarazadan âciz bırakacak şekilde zuhur eden bir hâdisedir. Bu hâdisenin alışılmış olmayan (leyse bi-mu'tâd) bir tarzda zuhur etmesi ya da alışılmış (mu'tâd) olan şeyden alıkoymak şeklinde olması eşittir." ifadelerindeki "mu'cize" tanımını zikretmek gerekir.⁴

Klasik Türk Edebiyatında, bazen beyitlerde, bazen bir takım eserlerin muhtelif bölümlerinde, bazen de müstakil olarak kaleme alınan eserlerde çeşitli mu'cizelerin anlatıldığı görülebilir. Kütüphanelerde tespit edebildiğimiz manzum, mensur veya manzum-mensur karışık olarak yazılmış müstakil yaklaşık 43 metinden yola çıkarak "mu'cizât"

¹ H. İbrahim Bulut, "Kemal Paşazâde ve Fî Hakikati'l-Mu'cize Adlı Risâlesinin Tahlil ve Değerlendirilmesi", Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 6, 2002, s. 191-2.

² Halil İbrahim Bulut, "Mûcize", DİA, C. 30, İstanbul, 2005, s. 352.

³ a.g.m., s. 192.

⁴ a.g.m., s. 195.

metinlerini; “içinde kimi zaman yalnızca bir mu’cizenin, kimi zaman sadece Hz. Muhammed’in mu’cizelerinin, kimi zaman diğer peygamberlerin mu’cizelerinin anlatıldığı ve bu mu’cizelerin ardından Hz. Muhammed’in benzer ama daha üstün bir mu’cizesinin hikâye edildiği, kimi zaman da Hz. Muhammed’in mu’cizeleri anlatıldıktan sonra diğer peygamberlerin mu’cizelerinin sıralandığı metinler” şeklinde tanımlayabiliriz.⁵

Tespit ettiğimiz mu’cizât metinlerinden 13’ü mensur olup bunların içinde Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi’nde iki nüshası kayıtlı bir metin de bulunmaktadır. Bu makalede bahsi geçen mu’cizât metni tanıtılacak, aynı konuyu ihtiva eden eserlerden kısaca söz edilecektir.

Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi’nde bulunan bu konuyla ilgili yazmaların başında Hz. Muhammed’in doğumunda gerçekleşen bazı mu’cizeler anlatılmasına rağmen, temelde Hz. Peygamber’in Ebû Cehil ile güreşmesi hadisesi üzerinde durulmaktadır. 8364/5 numarada, 90b-102a yaprakları arasında kayıtlı “Hazā Kitāb-ı Mu’cizāt-ı Muḥammed” başlıklı nüshada

Baş:

Bismi’llāhi’r-raḥmani’r-raḥīm. Ḥaḳ Te’ālā henûz yiri gögi ‘arşî kürsi(yi) levḥ(i) kâlemi on sekiz biñ ‘âlemi yarat[ma] mış idi. Didi kim ḥabîb Muḥammed Muştafâ’nuñ rûḥ-ı pâk[in] yarada.

Son:

Ya’nî Ḥaḳ Te’ālā buyurdı dilersem ‘azîz kıldum ve kimi dilersem ḥor kılıram didüğüm benüm dilemedigüm faẓl benüm faẓlumdur. Ne kim dilersem iderem benüm işümdür kimesnenüñ nesnesi yoḳdur. Temmet tamām.

⁵ Konuyla ilgili olarak bkz. Müjgân Çakır, Mu’cizeler Kitabı (Klasik Türk Edebiyatında Müstakil Mu’cizât Metinleri), Büyüyen Ay Yay., İstanbul, 2015.

şeklinde olup her yaprakta 18 satır bulunmaktadır. Başlık ve bazı ibareler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Metnin bir bölümünde su lekesi bulunmaktadır.

Eserin aynı kütüphanede R-5782 numarada, 1b-10a yaprakları arasında "Hazâ Kitâb-ı Mu'cizât-ı Muḥammed Muştafâ şalla'llāhu 'aleyhi ve sellem ve bihi kalem" başlıklı bir nüshası daha bulunmaktadır. Burada da

Baş:

Ḥaḳ Te'ālā henüz yiri ve gögi 'arş u kürs(î) levḥ ü kalemî on sekiz biñ 'ālemi yaratmamış idi. Diledi-kim ḥabîb Muḥammed Muştafâ'nuñ şalla'llāhu 'aleyhi vesellem rûḥ-ı pākini yarada.

Son:

Ya'nî Melik Te'ālā buyurdu-ki kimi dilersem 'azîz kıldum ve kimi dilersem ḥor kıluram dilek benüm dilegümdür faẓl benüm faẓlumdur. Ne dilersem iderüm benüm işümdе kimesnenüñ nesnesi yoḳdur. Va'llāhu a'lem bi'ş-şavāb. Temmet tamām.

şeklinde olup her yaprakta 16 satır yer almaktadır. Metnin en son yaprağının yarısı kopmuştur. Yazmada bazı yerlerde bir takım ibareler kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Bu iki yazmada anlatılan hikâyeler şöyle özetlenebilir: Allah her şeyden önce Hz. Muhammed'in ruhunu yaratmıştır. Peygamberin cismi yeryüzünde, gölgesi ise arştaydı. Bu durum şöyle gerçekleşmiştir: Bir gün Hz. Muhammed kalemi eline alıp "Bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm" yazmak ister, fakat elinin gölgesinin Allah'ın adı üzerine düştüğünü görünce bundan vazgeçer. Allah da habibinin gölgesine kimseler ayak basmasın diye gölgesini arşa kaldırır. Hz. Muhammed'in gözü uykuda olduğunda gönlü uyanıktır. Yukarı baktığında

her şeyi arşa kadar, aşağı baktığında ise yer altına kadar görür. Doğduğu gece rahmet yağmurları yağmış, kuru ağaçlar yeşermiş, yaş ağaçlar ise çiçek açmıştır, kuru pınarlardan sular akmış, hastalar iyileşmiş, yüklüler yükünden kurtulmuş, bin bir kilisenin kubbesi yıkılmış, Kısra'nın dağı yarılmıştır. Hz. Muhammed'in doğduğu gece Mekke'de onunla birlikte kırk oğlan daha doğar. Ona bir dadı aranır ve Halime dadısı olur. Hz. Muhammed altı yaşındayken dedesi Abdulmuttalib hastalanır, ölümünün yakın olduğunu anlayınca oğullarını yanına çağırır Hz. Muhammed'i onlardan birine emanet etmek ister. Oğullarının hepsi bu işe talip olsa da Abdulmuttalib sadece Ebû Talib'i uygun görür. On dört yaşına geldiğinde Hz. Muhammed'in alnında peygamberlik nuru parlamaya başlamıştır. Bir gün kendisine yoldaş ve tâbi olan arkadaşları Hz. Muhammed'e çok acıktıklarını söylerler. Peygamber amcasının evine gelir, ondan hurma ister, fakat evde yiyecek yoktur. Amcasından bu durumu işiten Hz. Muhammed evin önündeki kuru hurma ağacının yanına gider, mu'cizesiyle ağaç yeşerir, hurma verir, rüzgâr hurmaları yere döker, peygamber de arkadaşlarına vererek doymalarını sağlar. Bu arada Ebu Cehil peygambere kin beslemektedir. Bir gün yanındaki dört yüz yandaşıyla peygamberin karşısına çıkar, ona ve arkadaşlarına zarar vermek ister. Mu'cizeyle peygamber ve yanındaki kırk yoldaşı bunları mücadelede yenerler. Ebû Cehl'in peygambere kini artmaktadır. Sonunda onu kabile büyüklerinden birinin yönlendirmesiyle güreşe çağırır. Metnin en dikkat çekici bölümü burasıdır. Güreş öncesinde ve sırasında gerçekleşen hadiseleri yazar ayrıntısıyla anlatır. Buna göre Ebu Cehil peygamberle güreşmeden evvel kendi kardeşlerinden biri ve kabilenin meşhur bir pehlivanıyla güreşir, onları yenince kendisine güveni artar. O gün, peygamber onun güreş teklifini reddeder, ertesi gün güreş vuku bulur. Öncesinde bir taşı kaldırıp Kubeys dağına fırlatan Ebu Cehl'in fırlattığı taşı Hz. Muhammed geri getirir, fakat Ebu Cehil taşı bir daha kaldırmaya muvaffak olamaz. Güreş öncesinde süslü elbiseler giyen Ebu Cehl'in karşısında

mahcup olmaması için peygamber Hz. Hatice'nin getirdiği kıyafetleri giyer. Burada yazar Hz. Muhammed'in peygamber olacağını Hz. Ebu Bekir ve Hz. Hatice'nin bildiği ayrıntısını verir. Hz. Ebu Bekir İncil'de bunu okumuştur. Hz. Hatice ise kendisine miras kalan bir halı vasıtasıyla öğrenmiştir. Bu halı Fil hadisesinden sonra Ebrehe'den Hz. Hatice'ye ulaşmıştır. Üzerinde dünyadaki yaratıkların tasvirleri yanında peygamber ile Ebu Cehl'in güreşi de resmedilmiştir. Güreş esnasında bu halı Hz. Hatice'nin isteğiyle alana getirilip serilir. Mücadelede peygamber ilk hamleyi Ebu Cehl'in yapmasına müsaade eder. Fakat peygamberlerin ne derece kuvvetli olduğunu bilmeyen Ebu Cehil peygamberi yerinden kıpırdatamaz. Daha sonra Hz. Muhammed hamle eder, Ebu Cehl'i gökyüzüne fırlatıp yener. Amcaları onun için kutlamalar tertip ederler.

Klasik Türk Edebiyatında yukarıda özetlenen hikâyelerin anlatıldığı manzum, mensur, manzum-mensur karışık çeşitli metinlere tesadüf edilmektedir. Bunların en dikkat çekicilerinden biri, şüphesiz Kadı Darîr (ö. 1510?)'in *Sîretü'n-nebîs*idir. Darîr, peygamberin doğduğu gece doğan kırk arkadaşının içinde yedi tanesinin ona daha yakın olduğu ayrıntısını verip bazılarının adlarını zikreder. Peygamberin halası Âtike'nin evi önündeki hurma ağacına yoldaşları için nasıl meyve verdirtiğini de hikâye eder. Daha sonra Abdulmuttalib'in ölmeden evvel Hz. Muhammed'i Ebu Talib'e ısmarladığını söyleyip metnimizde bahsi geçen güreş hadisesine gelir. Darîr'de Mekke'deki güreş âdeti şöyle anlatılır: "Ammâ 'Arab içinde ol kâ'ide var-ıdı kim er oğlanlar toğsa ulalsa güleş tuta ulalurlar-ıdı, taş dikerler-ıdı, yay çekerler-ıdı, dâyimâ gürüh gürüh yigitler turlurlar-ıdı. Ulular otururlar-ıdı, kiçi oğlanlar orta yire girürler-ıdı, güleşürler-ıdı. Mekke ehli dâyimâ Ebtaha çıkup kiçi oğlanlar güleşine temâşâ kılurlar-ıdı."⁶

⁶ Mustafa Erkan, *Sîretü'n-nebî (Tercümetü'z-zarîr) İnceleme Metin*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 1986, s. 454.

Aynı hadiselerden bahseden bir diğer metin Âmil Çelebioğlu'nun verdiği bilgilere göre, Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi, Seyfettin Özege Bölümü, nu. 544'te 5a-12b yaprakları arasında kayıtlı 269 beyitlik Tursun Fakîh (ö. 1326'dan sonra)'e ait eserdir. Müstakil olarak bu hikâyeleri anlatan mesnevi, aruzun fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilün kalıbıyla yazılmıştır.⁷ Telif olan eserin sonunda nasihat ve telkinlerde bulunulup kıssadan hisse çıkarılır.⁸ Çelebioğlu'nun verdiği bilgiye göre eserde şu hadiseler anlatılmaktadır: Ebû Cehil ve Hz. Muhammed çocuk yaşlardayken “Birgün Ebû Cehil, arkadaşlarıyla birlikte Hz. Muhammed'i dövmek ister, fakat Hz. Muhammed'in de yanında akranları olduğu için kaçmak zorunda kalır. Hz. Muhammed acıktıklarını söyleyen arkadaşlarını amcasının evine getirir. O da üç gündür yemek yemediğini söyleyince oradan ayrılırlar. Yolda kuru bir hurma ağacına rastlarlar. Hz. Muhammed'in duasıyla ve onun mûcizâtından olarak ağaç yeşerip hurma verir, hepsi karınlarını doyururlar. Ebû Cehil, babasına Hz. Muhammed'i şikâyet eder ve onunla güreşmek için izin alır.” Mekke halkı bir meydanda toplanmıştır. Ebû Cehil, önce birkaç kişiyle güreşip onları yener. Sonra Hz. Muhammed'e meydan okur. O da “Bugün yoruldum, yarın güreşelim” der, teklif kabul edilir. Hz. Hatice, Hz. Muhammed'i düşünde görmüştür. Ona, şerefi Ebû Cehil'den aşağı kalmasın diye ipek bir elbiseyle kuşak, kılıç v.s. gönderir.”⁹ Bu olayların ardından peygamberin Ebu Cehl'i yendiği güreş hadisesi gerçekleşir.

Türk Edebiyatının ilk manzum siyeri olduğu belirtilen Velî (XV. yüzyıl)'nin *Sîretü'n-nebî*sinde de “Kıssa-i Küştî-gîrî Giriften-i Muştafâ 'aleyhi's-şalavâtu ve's-selâm bā-Ebû Cehl-i

⁷ Âmil Çelebioğlu, Türk Edebiyatı'nda Mesnevi (XV. yy.'a kadar), Kitabevi, İstanbul, 1999, s. 72. Eser için ayrıca bkz. Neslihan Yazıcı, Tursun Fakî'nin Cumhûr-nâme Adlı Eserinin Metin ve İncelemesi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005, s. 8; Ahmet Kartal, Doğunun Uzun Hikâyesi, Doğu Kütüphanesi Yay., İstanbul, 2014, s. 269.

⁸ Âmil Çelebioğlu, a.g.e., s. 74.

⁹ a.g.e., s. 73.

la'în" başlığı altında hikâyeye tesadüf edilmektedir.¹⁰ Burada da Hz. Peygamber sekiz yaşına geldiğinde oğullarını yanına toplayan dedesi Abdu'l-muttalib Hz. Ebû Tâlib'e peygamberi emanet eder:

Pes ulu oğlına ol ısmarladı
Muştafâ'yı ey Ebû Tâlib dedi

Şaklamağa sen kefil olğıl aña
İllâ diñle gör ne direm ben saña

Toymanınca Muştafâ sen toymağıl
Anı koyup özge işe uymağıl

Ol yatmayınca döşegine yatmağıl¹¹
Loğmayı ol yimedim sen tatmağıl

Andan öñdin kendü oğlanlaruña
Kaftân itme evvel eylegil aña

Şaklağıl şovukdan ıssıdan anı
Anı yig bil kamu aşşından dağı

Şaklağıl düşmenlerinden hâzır ol
Gice gündüz da'im aña nâzır ol

Kendü özin özünden hiç ırmağıl¹²
Hâk-i pâyıñ başuña tâc eylegil

Gözünü bir sâ'at andan ırmağıl
Ger saña devlet gerekse şöyle bil

Pes Ebû Tâlib didi kıldum kabûl
Ol didiğüñden dağı yig baña ol¹³

¹⁰ Bayram Özfirat, "Türk Edebiyatının Manzum İlk Siyeri: Veli'nin Sîretü'n-Nebî'si", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S. 12, İstanbul, 2014, s. 123.

¹¹ Mısram vezni problemlidir.

¹² Mısram vezni problemlidir.

¹³ Veli, Sîretü'n-nebî, Süleymaniye Kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi Böl., nu. 1544, yk. 1b-2a.

Hikâyenin devamında Abdulmuttalib'in ölümünden sonra gerçekleşen hadiselerden bahsolunur.

Hz. Muhammed'in arkadaşları için kurumuş ağacı yeşertmesi ve hurma verdirtmesi mu'cizesi, Ebû Cehil ve yandaşlarını yine arkadaşlarıyla yenmesi, Ebû Cehl ile güreşmesi anlatılır. Şair peygamberin güreş meydanına şu şekilde çıktığını hikâye eder:

Key tonanmış-ıdı ol gün Muştafâ
Geymiş idi egnine atlas kabâ

Hem 'imâme şarmış-ıdı bî-naẓîr
Yüzi aydın günden olmuşdı münîr

Yüzine bakan kişi hayrân olur
Dirler-ıdı bu nice oğlan olur

Ay mıdur bu gün midür yâ nûr mıdur
Yâho cennetden mi geldi hûr mıdur

İşbu hüs-n-ile 'aceb bu cân-mıdur
Yâ beşerdür Yûsuf-ı Ken'ân mıdur¹⁴

Manzum siyer metinlerinden biri olan Münirî (ö.1521?)'nin *Siyer-i Nebî*'sinde ise, aynı hadiseler 2912-3718. beyitler arasında anlatılmaktadır. Bu metinde peygamberin Ebu Cehl'i güreşte alt etmesi şu şekilde vuku bulur:

Çöküp töñdürdi olından havāya
oşup baş n'oldı gör bād-ı hevāya

Yuaru bir iki er boyı ıdı
Gözinden gördüi ol demde ıdı

İnerken ıtdı atdı yine tekrār
Degül gam sılet aa virse tekrār

¹⁴ a.g.e., yk. 8a.

Ebû Tâlib didi iy nür-ı çeşmüm
Di atgıl yine görsün anı çeşmüm

Velî tutma k'ine hâk-i siyâha
Budur lâyıķ hemân ol rû-siyâha

Diyince atdı yine mişl-i ayva
Görenler didiler hayretle ey vâ

Töñüp gider havâyaya nitekim top
Diyeydük çarha oldı degmelü top

Olurdu hürd u hâm irseydi yire
Ne uğradı kazâyaya yire yire

Dönüp ine ki yaklaştı zemîne
Girürdi tutmasa ka'r-ı zemîne

Esirgeyüp yine ol kân-ı şefkat
Ebû Cehl-i la'îne itdi şefkat¹⁵

Peygamberin gazalarının anlatıldığı kitaplarda da bu hikâyelerle karşılaşılabilir. Mesela Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Bölümü, nu. 5342'de kayıtlı "Hikâye-i Vilâdet ve Ğazavât-ı Resûlu'llâh" başlıklı gazavat-nâme bunlardan biridir. Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'nde anlatılan peygamberin arkadaşlarının yemesi için kuru ağaçtan hurma bitirmesi mu'cizesi ile Ebu Cehl ile arasındaki güreş hadisesi burada da mevcut olup Hz. Hatice'nin güreş alanına getirtip serdirdiği halı hakkında metinde şöyle açıklamalarda bulunmaktadır: "Meger ol halıyı hazret-i 'İsâ 'aleyhi's-selâm zamânında havâriyün tokumışdı. Ya'nî ol zamânda İncil okuyanlar çok idi. İncil içinde görmişler idi. Ğır zamânda bir peygamber gelecekdür. Adı Muħammed olacağdur ve bu

¹⁵ Ümran Ay, Müniri(öl. 1521?)'nin Manzum Siyer-i Nebî'si, Cilt. 1 (İnceleme-Metin), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2007, s. 491.

aḥvâli Rûmiyye didiler. Ol zamānda ol pâdişâh idi. Hüküm itdi ol ḥalıyı toḡudılar. Resûl ‘aleyhi’s-selām ile Ebū Cehl’i resm itdiler. Bunuñ üzerine bir zamān geçdi ol ḥalı Hind sultānı Ebrehe ibni Şabāḥ eline girdi.”¹⁶ “Anuñ gibi ḥalıyı hīç bir kimse görmüş degül idi kim ibrişimden idi. Hâḡ Te’ālā ne-ḡadar kim gökyüzinde ve yeryüzinde yürür ḡayvānāt var ise ve yaratdıysa ol ḡalınuñ içinde taşvīr olınup reng-ā-reng ortasında bir çarḡ ol çarḡuñ içinde iki taşvīr resm olınmış. Muḡammed ‘aleyhi’s-selāmuñ ḡūb cemāli ve iki bölük müşḡin kara saçı ve birisi daḡı Ebū Cehl’uñ çirkin şüreti. Resûl ḡazreti şaḡ eliyle Ebū Cehl’uñ boynına yapışmış.”¹⁷

Görüldüğü gibi yaklaşık aynı dönemlerde yazılmış muhtelif metinler bazı farklılıklarla da olsa bu hikâyelerden bahsetmişlerdir. Kadı Darir’in Ebu Cehl ile Hz. Muhammed’in gureşini anlatmadan evvel “Sözümüz Ebu’l-Ḥasan el-Bekrī raḡimahu’llāḡ rivāyetinde, sīre kitābında Ebū Cehl sözine geldi”¹⁸ şeklindeki ifadesi yazarın hikâyeyi nereden aldığı konusunda aydınlatıcıdır. Makale konumuzu oluşturan metinde ise kaynaklardan bahsedilmediği gibi yazar ve/veya müstensihin adlarının da yer almadığı görülmektedir. Metinlerin yazılış tarihlerine dair bir kayıt da bulunmamaktadır. Burada metnin başka bir eserin bir parçası olduğu ihtimali de gözardı edilmemelidir.

Aşağıda bahsi geçen metnin çevriyazısına yer verilmiştir. Metin tesis edilirken aynı kütüphanede tespit edilen iki nüshası üzerinden edisyonkritik yapılmış, farklılıklar dipnotlarla gösterilmiştir. Anlamı tamamlamak üzere yapılan eklemeler ise köşeli paranteze alınmıştır. Okunmasında tereddüt bulunan yerlere soru işareti konulmuştur. Metin genel olarak Eski Türkiye Türkçesi özellikleri gözetilerek oluşturulmuştur.

¹⁶ yk. 26a-26b.

¹⁷ yk. 27b.

¹⁸ a. g. t., s. 351-2.

[G 1 90b, G2 1b]

Hazâ Kitâb-ı Mu'cizât-ı Muḥammed¹⁹

Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm²⁰

Hâk Te'âlâ henüz yiri²¹ gögi 'arşı kürsi²² levḥi kâlemi²³ on sekiz biñ 'âlemi yaratmamış idi diledi²⁴ kim ḥabîbi Muḥammed Muştafâ'nuñ²⁵ rûḥ-ı pâkini yarada. Pes kendü cemâli nûrından bir ḳabza nûr aldı daḥı nâm-ı şerîfin Muḥammed virdi. Şol Muḥammed ki²⁶ vücûdı dünyâda hareket eylerdi sâyesi 'arşda seyrân eylerdi. Muḥammed'ün dünyâda gölgesi olmayup 'arşa varduğına sebep budur ki bir gün Muḥammed Muştafâ eline kâlem²⁷ aldı ki bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm yaza görđi-kim mübârek elinüñ gölgesi Allâh'ün ismi üzerine düşer der-ḥâl²⁸ kâlemi elinden ḳodı²⁹. Eyitdi edeb ola maḥlûḳuñ gölgesi Allâh'ün ismi³⁰ üzerine düşe didi öyle olıcaḳ Allâh'dan nidâ geldi ki yâ Muḥammed 'aleyhi'-selâm ben-daḥı nete revâ görem kim³¹ senüñ gölgeñ yire düşe düşmânlarum ayađ-ıla başa ol sebebden gölgesin³² 'arşa götürđi şol Muḥammed eydür "lâ yenâmu ḳalbehu velâ 'aynâhu"³³ iki gözi uyḳuda idi gönli uyanığ-ıdı gündüz nice görürse gice³⁴ daḥı öyle idi.³⁵ [G1 91a] Şöyle kim yukarı baḳsa

¹⁹ Muḥammed: Muḥammed Muştafâ şalla'llâhu 'aleyhi vesellem ve bihi kâlem G2.

²⁰ Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm: G2 -.

²¹ yiri: yiri vü gögi G2.

²² 'arşı kürsi: 'arş u kürsi G2.

²³ levḥi kâlemi: levḥ ü kâlemi G2.

²⁴ diledi: didi G1.

²⁵ Muştafâ'nuñ: Muştafâ'nuñ şalla'llâhu 'aleyhi vesellem G2.

²⁶ Muḥammed ki: Muḥammed'ün mübârek G2.

²⁷ eline kâlem: kâlemi eline G2.

²⁸ der-ḥâl: G1 -.

²⁹ ḳodı: bırakdı G2.

³⁰ ismi: gölgesi G2.

³¹ kim: G2 -.

³² gölgesin: G1 -.

³³ G1 -. "Gözlerim uyur ancak kalbim uyumaz." (Hadîs-i şerîf). Hadîs kaynaklarda "inne ayneyye tenâmâni ve lâ-yenâmu kalbi" şeklinde geçmektedir. (Bkz. Mehmet Yılmaz, Kültürümüzde Ayet ve Hadîsler, Kesit Yay., İstanbul, 2013, s. 352).

³⁴ gice: gice ile G2.

³⁵ idi: görürdi G2.

‘arşa degin görürdi aşığa baksa tahte’s-şerāya degin görür ve dağı Muhammed Muştafa şalla’llāhu ‘aleyhi vesellem doğduğı gice rahmet yağmurı yağdı kuru ağaçlar yeşerdi yaş ağaçlar çiçek virdi kuru bınarlardan şular ağıdı şayrular sağaldı yüklüler yükünden kırtıldı³⁶ ol gün biñ bir kilīsānuñ **[G2 2a]** kubbesi aşığa giçdi. Kisrā’nun tağı yarıldı ve dağı ol doğduğı gice Mekke’de anuñla kırk oğlan³⁷ doğdı³⁸. Pes ‘Abdu’l-muţtalib bu kerāmeti böyle gördi oğlanlarına³⁹ eyitdi iy oğlanlarum siz baña bir ‘avrat bulmağ gereksiz ki bu oğlanı besleye zīrā kim hāzret-i peygamberi anası doğurduklayın āhırete intikāl⁴⁰ eyledi. Pes oğlanları⁴¹ vardılar bir ‘avrat getürdiler ve ol ‘avratuñ⁴² adı Hālīme idi. Andan ‘Abdu’l-muţtalib bu ‘avratı hālvat kılup eyitdi. İy Hālīme⁴³ bu oğlanı saña⁴⁴ şol şart-ıla virürüm ki bu oğlanda her ne kim⁴⁵ görürseñ kimseye⁴⁶ nesne dimeyesin didi. Hālīme dağı⁴⁷ bu sözi kabül eyledi çünkü⁴⁸ Muhammed alt[1] yaşına irdi ‘Abdu’l-muţtalib hasta oldu. Oğlanların kırkırdı⁴⁹ ve cümle begleri ve re’isleri hāzır oldu⁵⁰ bunlara didi ki ey⁵¹ ulular ben dünyādan⁵² gitmege⁵³ yakın **[G1 91b]** oldum⁵⁴ hīç nesne için guşşalanmazın illā Muhammed’üm için guşşalanurum umardum⁵⁵ ki bir kaç gün diri olam anı besleyem ve mertebesin görem dirdüm⁵⁶ müyesser

³⁶ kırtıldı: kırtıldı G2.

³⁷ oğlan: oğlan bile G2.

³⁸ doğdı: doğdı G2.

³⁹ oğlanlarına: oğullarına G2.

⁴⁰ intikāl: nakl G2.

⁴¹ Pes oğlanları: G1 -.

⁴² ve ol ‘avratuñ: G1 -.

⁴³ idi. Andan ‘Abdu’l-muţtalib bu ‘avratı hālvat kılup eyitdi. İy Hālīme: G1-.

⁴⁴ saña: G1-.

⁴⁵ ne kim: kim ne G1.

⁴⁶ kimseye: kimseneye G1.

⁴⁷ dağı: G1-.

⁴⁸ çünkü: çünkü G2.

⁴⁹ kırkırdı: kırkırdı G2.

⁵⁰ oldu: eyledi ve G2.

⁵¹ ey: G1-.

⁵² dünyādan: dünyāda G1.

⁵³ gitmege: gitme G1.

⁵⁴ oldum: oldı G1.

⁵⁵ umardum: umarum G1.

⁵⁶ dirdüm: didi G1.

olmadı iy oğlanlarum sizlerden dilegüm budur ki⁵⁷ benüm Muḥammed'ümi⁵⁸ gökçek dutuñ eyle diyicek Ebū Leheb ki oğlanlarunuñ⁵⁹ ulusu idi⁶⁰ cümlesinden⁶¹ ilerü geldi dizin çökdi⁶² eyitdi iy 'Arab meliki v'iy Kureyş serveri niçe yıllar bākī ve esen olasin Muḥammed'üñ 'izzeti niçe olur göresin baña ışmarla ne deñlü⁶³ [G2 2b] şartı idersin yirine getüreyüm⁶⁴ didi. 'Abdu'l-muḥtalib eyitdi eger ki⁶⁵ sen oğlanlarumuñ⁶⁶ ulusısın ammā biraz şevkatüñ eksikdür yetimleri hor görürsin ve katı ulu gönüllüsün ola kim Muḥammed'üñ gönlin haste kılasın yetîmi besleyümezsın didi⁶⁷ andan 'Abbās ilerü geldi⁶⁸ dizin çökdi ve hıżmet eyledi ve eyitdi kim iy ulum ve⁶⁹ atam çok yıllar bākī olgıl⁷⁰ velikin çün işâret buyurduñ Muḥammed'i cān-ıla kabül kıldum ve şartlaruñı⁷¹ yirine getürem pes Muḥammed'i⁷² baña ışmarla didi 'Abdu'l-muḥtalib eyitdi iy 'Abbās sen şefkatlü ve [G1 92a] yumuşak⁷³ gönüllüsün velikin oğ[l]ancuqlaruñ çokdur sen kendü oğlanlaruñdan geçüp Muḥammed'i taḳdîm idemezsin⁷⁴ ve ben revā görmezem ki Muḥammed'üm üzerine ayruḳ kişiler taḳdîm olına⁷⁵ ve bundan soñra Ḥamza raḍia'llāhu 'anh⁷⁶ dizin çökdi atasına du'ā kıldı ve eyitdi yā ata ben Muḥammed'i cān u gönülден⁷⁷ kabül kıldum 'Abdu'l-muḥtalib daḥı cevāb virdi ki sen benüm eyü ve

⁵⁷ dilegüm budur ki: kim durur kim G1.

⁵⁸ Muḥammed'ümi: Muḥammed'üm G1.

⁵⁹ oğlanlarunuñ: oğlanlaruñ G1.

⁶⁰ ulusu idi: ulusıydı G1.

⁶¹ cümlesinden: dükelisinden G2.

⁶² çökdi: çöküp G2.

⁶³ deñlü: deñlü kim G2.

⁶⁴ getüreyüm: getüreyin G2.

⁶⁵ eger ki: egerçi G2.

⁶⁶ oğlanlarumuñ: oğlanlaruñ G1.

⁶⁷ didi: G1-.

⁶⁸ geldi: gelüp G2.

⁶⁹ ulum ve: G1-.

⁷⁰ olgıl: olup G2.

⁷¹ şartlaruñı: şartlarına G1.

⁷² pes Muḥammed'i: G1-.

⁷³ yumuşak: G1-.

⁷⁴ idemezsin: G1-.

⁷⁵ olına: oluna G2.

⁷⁶ 'anh: G2-.

⁷⁷ cān u gönülден: cān dil-ile G2.

sevgülü⁷⁸ oğlumsın velîkin oğluñ kızuñ yokdur ve kimüñ oğlı kıızı olmaya oğul kıız dadın bilmez ve hem sen av⁷⁹ şikâr kovarsın ola kim sen gâ'ib iken Muḥammed'i kimesne incide ben-dahı senden incinem didi⁸⁰ andan Ebû⁸¹ Tâlib dizin çöküp⁸² du'â kıldı ve eyitdi iy 'Arab meliki ve iy sevgülü⁸³ 'azîz atam ve iy Kureyş'üñ⁸⁴ ulusu ben dilerem ki⁸⁵ ulu kardaşlarumdan evvel bu emâneti kabûl idem ammâ ulu kardaşlarumdan **[G2 3a]** utandum ve ihtiyât idem-ki bu hizmete lâyıķ olmayam dükeli 'aybumla beni Muḥammed ḥazretine kabûl idersüñ cân dil-ile hizmet ideyüm⁸⁶ baña ışmarla didi. 'Abdu'l-muḥṭalib çünki⁸⁷ Ebû Tâlib'den bu ḥaberi işitdi şefkat-ıla söyledi ve eyitdi⁸⁸ sen yetim **[G1 92b]** beslersin zîrâ müşfik ü mihrübânsın velâkin şartlarum budur ki Ka'be Tañrısı ve ḥâzır cemâ'at ṭanuķ olsun⁸⁹ çün yimege oturasın Muḥammed'i kendü yanına geçüresin ve Muḥammed'üm üzerine ayruķları⁹⁰ taķdîm itmeyesin şartlarum kabûl itdüñ-mi didi Ebû Tâlib eyitdi Ka'be Tañrısı ve ḥâzır cemâ'at ṭanuķ olsun kim didügümden⁹¹ ziyâde şefkat u maḥabbet gösterem andan 'Abdu'l-muḥṭalib anuñ sözini⁹² cân u gönülden⁹³ kabûl eyledi ve Muḥammed'üñ elin eline alup Ebû Tâlib'e virdi ve dahı zarı zarı ağladı andan cânın Ḥaķķ'a teslim eyledi. Pes Ebû⁹⁴ Tâlib Muḥammed'i besledi tā on dört yaşına degin ve peygamberlük nürü⁹⁵ anuñ alnında peydâ oldu ve her kanda varsa ol kırķ oğlanlar kim

⁷⁸ ve sevgülü: G1-.

⁷⁹ sen av: G1-.

⁸⁰ didi: G1-.

⁸¹ Ebû: Ebî G2.

⁸² çöküp: çökdî G1.

⁸³ sevgülü: G1-.

⁸⁴ Kureyş'üñ: Kureyş G1.

⁸⁵ ki: G1-.

⁸⁶ ideyüm: ideyin G2.

⁸⁷ çünki: çünkim G2.

⁸⁸ eyitdi: eyitdi hâ G2.

⁸⁹ olsun: olsun kim G2.

⁹⁰ ayruķları: ayruķları G1.

⁹¹ didügümden: didügüñden G2.

⁹² anuñ sözini: anı G2.

⁹³ gönülden: gönül ile G2.

⁹⁴ Ebû: Ebî G2.

⁹⁵ nürü: G2-.

Muhammed ile⁹⁶ toğmişlar idi⁹⁷. Muhammed'ün öñince ve ardınca yürürlerdi Muhammed anlara her⁹⁸ ne buyurursa⁹⁹ dutarlardı. Günlerden¹⁰⁰ bir gün Muhammed ve yārānları¹⁰¹ Kubeys tağına teferruce çıkıldılar pes¹⁰² ol oğlanlar¹⁰³ eyitdiler yā Muhammed biz seni beglüge¹⁰⁴ kabül itdük [G2 3b] gel¹⁰⁵ sen dahı bizi kulluğa kabül eyle ve devlet [G1 93a] ü sa'adet bizüm bu kırk oğlanuñ dostluğı Muhammed Muştafā¹⁰⁶ ile hük-m-i Allāh'dan idi dükelisi neçün degül(?) idi. Pes 'ahd u bī'at eyleyüp¹⁰⁷ and içdiler ki¹⁰⁸ kaçan böyle olsa bir gün Muhammed Muştafā 'aleyhi's-selām¹⁰⁹ ol kırk oğlan-ıla Mekke yazusunda seyrān iderlerdi andan öñdin Ebū Cehl-i la'in¹¹⁰ dört yüz nevkerle¹¹¹ ol yazuda yürürlerdi. Ebū Cehl Hişām¹¹² oğlu idi. Hişām Mekke'nüñ begi idi üç yüz 'Arab kabilesi anuñ fermānında idi. Çün Ebū Cehl-i mel'ūnuñ¹¹³ gözi hāzret-i Muhammed'e¹¹⁴ tutaş¹¹⁵ oldu güldi ve eyitdi¹¹⁶ gerçek iderler bu¹¹⁷ yetimler edepsüz olurlar¹¹⁸ görüñ Ebī Tālib yetimin kim kendü¹¹⁹ edepsüzlüg-ile¹²⁰ neyler varuñ anuñ edepsüzlüğün bildürüñ çok çok döğüñ ayruğ eyle¹²¹ itmesün didi. Pes ol

⁹⁶ ile: ile bile G2.

⁹⁷ toğmişlar idi: doğmişlardı G2.

⁹⁸ Muhammed anlara her: G1-.

⁹⁹ buyurursa: buyurur-ısa G2.

¹⁰⁰ Günlerden: Günlerde G1.

¹⁰¹ Muhammed ve yārānları: G1-.

¹⁰² pes: G1-.

¹⁰³ oğlanlar: oğlanlar Muhammed'e G2.

¹⁰⁴ beglüge: beglüce G1.

¹⁰⁵ gel: G1-.

¹⁰⁶ Muştafā: G2-.

¹⁰⁷ eyleyüp: itdiler G2.

¹⁰⁸ ki: G1-.

¹⁰⁹ Muştafā 'aleyhi's-selām: G1-.

¹¹⁰ la'in: G1-.

¹¹¹ nevkerle: nevker ile G2.

¹¹² G1 nüshasında bu kelime devamlı "Hişşām" şeklinde kaydedilmiştir.

¹¹³ mel'ūnuñ: G1-.

¹¹⁴ hāzret-i Muhammed'e: Muhammed'e G1.

¹¹⁵ tutaş: tuş G2.

¹¹⁶ ve eyitdi: eydür G1.

¹¹⁷ bu: G1-.

¹¹⁸ olurlar: olur G2.

¹¹⁹ kendü: kendüyi G1.

¹²⁰ edepsüzlüg-ile: edepsüzlüg-ıla G2.

¹²¹ eyle: bunuñ gibi edepsüzlük G2.

mel'ünüñ ol¹²² dört yüz oğlanı¹²³ bu kırk oğlandan¹²⁴ yaña hamle kıldılar Muḥammed'üñ mu'cizât berekâtında ol kırk oğlan¹²⁵ dört yüz oğlana muḳâbil¹²⁶ olup şıdılar¹²⁷ kahr eylediler birbirine¹²⁸ taşlar bırağup **[G1 93b]** başlar yardılar¹²⁹ nicelerin¹³⁰ helâk eylediler kanlar revân¹³¹ olup aqđı. Allâh'üñ 'inâyetiyle Ebü Cehl'üñ dört yüz nevkerin şöyle dögdiler¹³². Ebü Cehl-i la'tın anı görüp düşmânluğı dağı ziyâde oldı. Ol mel'un ol¹³³ vaqt¹³⁴ on alt[ı] yaşında idi. Pes Ebü Cehl'üñ¹³⁵ ol qahrdan **[G2 4a]** şabrı vü qararı qalmadı göñlinde kibri dađı¹³⁶ ziyâde oldı. Andan bir gün Muḥammed¹³⁷ yārânlarınıñ ta'âmı qalmadı qarınları aç oldı. Eyitdiler yâ Muḥammed bu gün qarımız açdur. Bunlar böyle diyecek Tañrı resüli 'ammüsü¹³⁸ evine geldi.¹³⁹ Eyitdi yâ 'ammî ta'âmuñ var mı¹⁴⁰ kim yārânlarım yiye. Pes 'ammüsü¹⁴¹ resüli çoçdı ve eyitdi iy ciger-küşem ve iy gözüm nûrı evümde hiç¹⁴² ta'âm yoçdur. Pes¹⁴³ Muḥammed şalla'llâhu 'aleyhi vesellem 'ammüsından bu ḥaberi işidicek¹⁴⁴ ta'âmdan nevmîz olup girü evinden taşra¹⁴⁵ çıçdı ev öninde bir kuru ḥurmâ ağacı¹⁴⁶ var idi¹⁴⁷. Tañrı resüli ol ağaca nazar eyledi

¹²² mel'ünüñ ol: G1-.

¹²³ oğlanı: oğlan G1.

¹²⁴ kırk oğlandan: kırk oğlan dört yüz oğlandan G1.

¹²⁵ oğlan: oğlan ol G2.

¹²⁶ muḳâbil: muḳâbele G1.

¹²⁷ şıdılar: şıdık-ıla G2.

¹²⁸ birbirine. birbirlerine G2.

¹²⁹ yardılar: yaraları G1.

¹³⁰ nicelerin: niceleri G1.

¹³¹ revân: revâne G2.

¹³² nevkerin şöyle dögdiler: nigâruñ şehre degdiler G1.

¹³³ mel'un ol: G1-.

¹³⁴ vaqt: vaqt Muḥammed G1.

¹³⁵ Cehl'üñ: Cehl-i la'tınüñ G2.

¹³⁶ dağı: G2-.

¹³⁷ Muḥammed: Muḥammed'üñ ve G2.

¹³⁸ 'ammüsü: 'Atiçe'nüñ G1.

¹³⁹ geldi: geldi 'ammüsü idi G1.

¹⁴⁰ mı: mıdur G2.

¹⁴¹ Pes 'ammüsü: 'Atiçe G1.

¹⁴² hiç: G1-.

¹⁴³ Pes: G1-.

¹⁴⁴ şalla'llâhu 'aleyhi vesellem 'ammüsından bu ḥaberi işidicek: G1-.

¹⁴⁵ evinden taşra: G1-.

¹⁴⁶ ḥurmâ ağacı: ağaç G1-.

¹⁴⁷ var idi: var-ıdı G2.

ol ağaç hemân ol sâ'at¹⁴⁸ yaşardı¹⁴⁹ hürmâları bitdi anadan yil esdi ağacı depretdi hürmâları dökildi. Muḥammed hürmâları etegine koyup yârenleri önine¹⁵⁰ kodı ağaç girü bayağılayın oldu. 'Ammüsü¹⁵¹ çün [G1 94a] anı gördi 'aklı başından gidüp¹⁵² girü kendüye geldi. Eydür¹⁵³ iy ciger-küşem sen itdügün işi kimse itmedi¹⁵⁴. Muḥammed Muştâfâ 'aleyhi's-selâm¹⁵⁵ ol hürmâları getirüp yârânları yidi Hâk Te'âlâ ol oğlanlarınuñ gönüllerine îmân bırağdı eyitdiler¹⁵⁶ yâ Muḥammed karnumuz aç idi¹⁵⁷ şimdi toydı bu gün göresin kim¹⁵⁸ Hişâm oğlınuñ yârenlerinüñ¹⁵⁹ cânlarına neler kılavuz cengler eyleyüp senüñ dostluğına didiler. Pes ol gün Ebü Cehl oğlanlar ile pusuya¹⁶⁰ girdi durdılar¹⁶¹ tâ kim Muḥammed'ün [G2 4b] ser-vağtın gâfil iken uralar. Pes iki cihân fahrı kırk oğlan-ıla geçerken Ebü Cehl-i la'în¹⁶² nâ-gâh pusudan¹⁶³ çıkup dört yüz oğlan-ıla hâzret-i resül ile yârânlarına¹⁶⁴ hamle kıldılar der-hâl¹⁶⁵ ol kırk oğlan-ıla¹⁶⁶ hâzret-i resül-i ekrem şalla'llâhu 'aleyhi vesellem gayrete gelüp ol dört yüz oğlanı şıyup başların yardılar¹⁶⁷ kanlar döktiler ve niçesinüñ dağı¹⁶⁸ ellerüñ bağlayup getürdiler. Pes Ebü Cehl-i la'în¹⁶⁹ anı görüp ağlayu evine geldi¹⁷⁰. Bir re'ıs

¹⁴⁸ hemân ol sâ'at: G1-.

¹⁴⁹ yaşardı: yaşarup G2.

¹⁵⁰ yârenleri önine: yârânlarına getirüp önlerine G2.

¹⁵¹ 'Ammüsü: 'Atîçe: G1.

¹⁵² başından gidüp: gitdi G1.

¹⁵³ Eydür: Eyitdi G2.

¹⁵⁴ kimse itmedi: kimesne itmiş degüldür G2.

¹⁵⁵ 'aleyhi's-selâm: G1-.

¹⁵⁶ Hâk Te'âlâ ol oğlanlarınuñ gönüllerine îmân bırağdı eyitdiler: G1-.

¹⁵⁷ aç idi: aç-ıdı G2.

¹⁵⁸ kim: G2-.

¹⁵⁹ yârenlerinüñ: yârânlarınuñ G2.

¹⁶⁰ pusuya: busıya G1.

¹⁶¹ durdılar: derdiler G1.

¹⁶² la'în: G1-.

¹⁶³ pusudan: busıda G1.

¹⁶⁴ hâzret-i resül ile yârânlarına: G1-.

¹⁶⁵ der-hâl: G1-.

¹⁶⁶ oğlan-ıla: oğlan G1.

¹⁶⁷ hâzret-i resül-i ekrem şalla'llâhu 'aleyhi ve sellem gayrete gelüp ol dört yüz oğlanı şıyup başların yardılar: Muḥammed mu'cizâtıyla ve Allâh'ün fermânıyla dutup ol arada ceng eylediler. Kırk oğlan ol dört yüz oğlanı şıyup başlar yaradılar G1.

¹⁶⁸ dağı: G1-.

¹⁶⁹ Pes Ebü Cehl-i la'în: Bū Cehl G1.

¹⁷⁰ evine geldi: evlerine geldiler G2.

var-ıdı Hancer-i Harb adlu gördi-kim ol mel'ün ağlayu evine geldi bu re'îs¹⁷¹ eydür¹⁷² yâ Ebâ'l-ḥakîm¹⁷³ nolduñ ağlarsın ol mel'ün¹⁷⁴ eyitdi hîç **[G1 94b]** beni¹⁷⁵ şorma şol Ebî Tâlib yetimi¹⁷⁶ elinden ağlarum didi¹⁷⁷ ol re'îs eyitdi utanmaz mısın bir yetimüñ elinden ağlarsın 'arlanmadın¹⁷⁸ saña bir nesne diyeyin¹⁷⁹ Ebû Tâlib yetimi¹⁸⁰ ayruķ saña karşı durmasun Ebû Cehl-i la'în¹⁸¹ eyitdi buyur ol re'îs eyitdi kullarına¹⁸² buyur meydâni ârâste eylesünler süpürsünler sen-dahı¹⁸³ var bir ulu taş¹⁸⁴ eline al oynat havâya gönder¹⁸⁵ Ebû Tâlib yetimi göre¹⁸⁶ heybet¹⁸⁷ ala didi¹⁸⁸. Pes Ebû Cehl kullarına¹⁸⁹ buyurdı meydâni ḥâzır eylediler mel'ün dahı varup bir ulu¹⁹⁰ taş¹⁹¹ getürdi ol taş dört yüz batmân idi ağırlukda Ebû Cehl tonın¹⁹² çıkardı mizân biline¹⁹³ bağladı ol taş getürdi eli üstinde¹⁹⁴ oynatdı girü yire kodi Muḥammed Muştafâ¹⁹⁵ ol kırk oğlan-ıla ardınca ve önince¹⁹⁶ gelürlerdi. Ebû Cehl-i la'în¹⁹⁷ taş¹⁹⁸ oynatdı¹⁹⁸ **[G2 5a]** gördi¹⁹⁹ Muḥammed Emîn diledi kim muḳayyed olmaya. Pes

¹⁷¹ var-ıdı Hancer-i Harb adlu gördi-kim ol mel'ün ağlayu evine geldi bu re'îs: G1-.

¹⁷² eydür: eyitdi G2.

¹⁷³ Ebâ'l-ḥakîm: Ebâ'l-ḥakem G2.

¹⁷⁴ ol mel'ün: G1-.

¹⁷⁵ beni: G2-.

¹⁷⁶ yetimi: yetim G1.

¹⁷⁷ didi: G1-.

¹⁷⁸ 'arlanmadın: G1-.

¹⁷⁹ diyeyin: didin G2.

¹⁸⁰ yetimi: yetim G1.

¹⁸¹ la'în: G1-.

¹⁸² kullarına: kullaruna G1.

¹⁸³ sen-dahı: G1-.

¹⁸⁴ taş: taş G2.

¹⁸⁵ oynat havâya gönder: oynada havâda döndür G1.

¹⁸⁶ göre: anı görüp G2.

¹⁸⁷ heybet: hey'et G2.

¹⁸⁸ didi: G1-.

¹⁸⁹ kullarına: G1-.

¹⁹⁰ mel'ün dahı varup bir ulu: G1-.

¹⁹¹ taş: taş G2.

¹⁹² tonın: donın G2.

¹⁹³ biline: G2-.

¹⁹⁴ üstinde: üstine G1.

¹⁹⁵ Muştafâ: G1-.

¹⁹⁶ ardınca ve önince: önince ve ardınca G2.

¹⁹⁷ la'în: G1-.

¹⁹⁸ oynatdı: oynatduğın G2. "Taşı oynatduğın" ifadesi G2 5a yaprağı başında tekrar edilmiştir.

¹⁹⁹ gördi: gördilerdi G2.

mübârek hâtırına bu geldi kim şimdi geçüp gidersem korkdı dirler ol iki cihân fahrı andan yaña nazâr eyledi. Ebû Cehl Muḥammed Muştâfâ 'aleyhi's-selâm²⁰⁰ gördi eydür²⁰¹ iy Ebû Tâlib yetimi sen kanda benümle²⁰² berâber olmaḡ istersin²⁰³ zühdüñ [G1 95a] varsa²⁰⁴ gel sen daḡı bu²⁰⁵ taşı getür didi²⁰⁶ eyle diyicek ol iki cihân fahrı Kubeys taḡından yaña revâne oldı. Ol kırk oḡlan bilesince²⁰⁷ gitdiler²⁰⁸ Ebû Cehl eyitdi. Ebû Tâlib yetimi kaçdı diyü şâz oldı²⁰⁹ zamân-şoñra²¹⁰ gördiler kim Muḥammed Emîn taḡdan²¹¹ inüp gelür mübârek eli üstinde bir ulu taş getürür kim Ebû Cehl-i la'înüñ²¹² getürdüḡi taşuñ dördi var büyüklükde geldi meydân içinde²¹³ ḡodı andan ilerü varup Ebû Cehl'üñ taşın²¹⁴ mübârek elinüñ üstine alup havāya degdürdi şöyle kim vardı²¹⁵ görünmez oldı andan inüp yarusı²¹⁶ yire batdı. Pes Muḥammed Muştâfâ 'aleyhi's-selâm²¹⁷ eyitdi Ebû Cehl²¹⁸ ben senüñ taşuñı getürdüm gel²¹⁹ sen daḡı benüm taşumu getür didi. Ebû Cehl ilerü geldi kim Muḥammed²²⁰ Emîn taşını²²¹ getüre. Melik Te'âlâdan fermân geldi kim yâ hacir aḡır ol Kâf taḡı gibi tâ kim dostumuzdan ululuḡı biline

²⁰⁰ Muḥammed Muştâfâ 'aleyhi's-selâm: Muḥammed'i G1.

²⁰¹ eydür: eyitdi G2.

²⁰² kanda benümle: benümle kanda G2.

²⁰³ istersin: kandan G1.

²⁰⁴ varsa: var-ısa G2.

²⁰⁵ bu: işbu G2.

²⁰⁶ didi: G2-.

²⁰⁷ bilesince: bile G2.

²⁰⁸ gitdiler: G1-.

²⁰⁹ diyü şâz oldı: didiler G1.

²¹⁰ zamân-şoñra: zamândan şoñra G2.

²¹¹ taḡdan: taḡından G2.

²¹² la'înüñ: G1-.

²¹³ içinde: yirinde G2.

²¹⁴ taşın.taşı G1.

²¹⁵ vardı: var G1.

²¹⁶ yarusı: yarusı G1.

²¹⁷ Muştâfâ 'aleyhi's-selâm: G1-.

²¹⁸ Ebû Cehl: iy la'în üstine G2.

²¹⁹ Gel: G1-.

²²⁰ Muḥammed: Muḥammed 'aleyhi's-selâmuñ G2.

²²¹ taşını: taşın G2.

tâ²²² bileler kim ben²²³ ‘azîz kılduğum²²⁴ kimesneyi²²⁵ kimse²²⁶ ħor kılmaz ve ben ħor kılduğum kimesne ‘azîz kılamaz²²⁷. Ebū Cehl ilerü gelüp zūr u kuvvet eyledi kim **[G2 5b]** ol taşu getüre ašlā yirinden ayrılmadı²²⁸ ‘aciz ħaldı utanduğundan yüzi kızardı ve şarardı andan Muḥammed Muştafā şalla’llāhu ‘aleyhi vesellem²²⁹ **[G1 95b]** eyitdi yā Ebū Cehl Ķubeys taşını²³⁰ getürmedüñ ola mı didi. Ebū Cehl ašlā²³¹ cevāb virmedi. Resülün²³² yārenleri²³³ Ebū Cehl’i maşaraya alup²³⁴ bir uğurdan hey hey didiler. Pes²³⁵ Ebū Cehl maḫhūr olup ağlayu evine geldi yine Ebū Ṭālib yetimi elinden ‘aciz ħaldum o²³⁶ getürdüğü taşu getüremedüm şöyle var²³⁷ kim vāy²³⁸ bu işden baña ölüm yegdür²³⁹. Andan ol re’îs eyitdi²⁴⁰ utanmaz mısın bir yetim²⁴¹ elinden ağlarsın²⁴² saña bir nesne diyeyin işbu vilāyetde senden ħutlu pehlevān yoğdur var ataña eyit saña destūr virsün meydāna girüp güreş tutasın²⁴³ ol²⁴⁴ meydān içinde getüresin²⁴⁵ yire urasın sünükleri uvana²⁴⁶ ol zamān²⁴⁷ ol ħatı töhmetden ħurtılasın. Ebū Cehl ol²⁴⁸ cāhilden bu çürük naşīḫatın işitdi şāz

²²² tā: G1-.

²²³ ben: G1-.

²²⁴ kılduğum: kılduğımı G1.

²²⁵ kimesneyi: G1-.

²²⁶ kimse: kimesne G2.

²²⁷ ve ben ħor kılduğum kimesne ‘azîz kılamaz: G1-.

²²⁸ ayrılmadı: ayırmadı G2.

²²⁹ Muştafā şalla’llāhu ‘aleyhi vesellem: G1-.

²³⁰ taşını: taşın G2.

²³¹ ašlā: G1-.

²³² Resülün: Resül ‘aleyhi’s-selāmuñ G1.

²³³ yārenleri: yārānları G2.

²³⁴ Ebū Cehl’i maşaraya alup: G1-.

²³⁵ Pes: G1-.

²³⁶ o: ol G2.

²³⁷ var: G1-.

²³⁸ vāy: G2-.

²³⁹ yegdür: yegdür diyü G2.

²⁴⁰ eyitdi: işitdi G1.

²⁴¹ yetim: yetimün G2.

²⁴² ağlarsın: ağlarsın ‘arlanmaz mısın G2.

²⁴³ tutasın: dutasın G2.

²⁴⁴ ol: anı G2.

²⁴⁵ getüresin: getürüp G2.

²⁴⁶ uvana: ufana G2.

²⁴⁷ ol zamān: G1-.

²⁴⁸ ol: çün G1.

oldı fi'l-ḥāl²⁴⁹ atasına vardı²⁵⁰ eyitdi iy ata bana destür vir Ebū Ṭālib yetimi ile güreş ṭutayum²⁵¹ meydān içinde yire urayın²⁵² ol katı töhmetden kurtılayın²⁵³. Hişām bu sözi işidicek ḥışm u ğazaba²⁵⁴ geldi²⁵⁵ eydür²⁵⁶ iy oğlum bu²⁵⁷ güreş bir heybetlü²⁵⁸ işdür ortada düşmānluḡ ḥāşıl olur eger sen anı başarsañ biz Ḥamza elinden cān²⁵⁹ kanda iletürüz ve eger²⁶⁰ ol seni başarsa 'ārumuz nāmumumuz²⁶¹ virürüz. Hişām²⁶² böyle²⁶³ diyicek **[G1 96a]** Ebū Cehl ağladı ve²⁶⁴ eyitdi iy ata sen²⁶⁵ beni Ebū Ṭālib yetimi ile berāber mi kılırsın **[G2 6a]** eyle diyicek Ebū Cehl-i la'īne²⁶⁶ destür virdi yarındaşı gün hemān²⁶⁷ Hişām buyurdi²⁶⁸ Mekke kavmi bir yire²⁶⁹ cem' oldılar naḡāreler çalındı şāzīluḡlar²⁷⁰ eylediler 'Arab kabīlelerine ḥaber oldu ve iḡlīm uluları hep bir yire²⁷¹ geldiler meydāna dirildiler kim Muḥammed 'aleyhi's-selām²⁷² Ebū Cehl-ile²⁷³ kanda berāber olur. Pes ḥalāyık cem' olup 'Arab begleri kürsiler üzerinde oturdılar. Ebū Cehl ṭonın²⁷⁴ çıkardı biline mīzān bağladı altun kuşak kuşandı meydāna girdi elin eline urdı bir kardaşı²⁷⁵ var

²⁴⁹ fi'l-ḥāl: G1-.

²⁵⁰ vardı: G1-.

²⁵¹ ṭutayum: dutayum G2.

²⁵² urayın: urayum G2.

²⁵³ kurtılayın: kurtulayum G2.

²⁵⁴ ḥışm u ğazaba: ḥışma G1.

²⁵⁵ geldi: gelüp G2.

²⁵⁶ eydür: eyitdi G2.

²⁵⁷ bu: G1-.

²⁵⁸ heybetlü: ta'aşşublu G1.

²⁵⁹ cān: G1-.

²⁶⁰ iletürüz ve eger: kırtaravuz G1.

²⁶¹ nāmumumuz: nāmumuz G1.

²⁶² Hişām: G1-.

²⁶³ böyle: öyle G2.

²⁶⁴ ve: G1-.

²⁶⁵ sen: G1-.

²⁶⁶ Ebū Cehl-i la'īne: G1-.

²⁶⁷ hemān: G2-.

²⁶⁸ buyurdi: buyurdi ki G2.

²⁶⁹ bir yire: G1-.

²⁷⁰ şāzīluḡlar: şāzluḡ G1.

²⁷¹ bir yire: G1-.

²⁷² 'aleyhi's-selām: G1-.

²⁷³ Cehl-ile: Cehl'e G2.

²⁷⁴ ṭonın: donın G2.

²⁷⁵ kardaşı: qarındaşı G2.

idi aña eyitdi²⁷⁶ gel güreş tütalum²⁷⁷ ol kardaş²⁷⁸ ilerü gelüp Ebū Cehl-i mel'ün²⁷⁹ anuñ kuşağından yapışdı yirden kaldurup²⁸⁰ getürdi başı üstine çevürdi andan bir qara pehlevān var idi her bir²⁸¹ bāzūsında bir ādem otururdu. Güreşçi pehlevān idi Ebū Cehl aña eyitdi gel güreş tütalum²⁸² ol qara pehlevān eyitdi sen bir beg oğlusun²⁸³ ben haremideyin saña 'ārdur kim benümle muqābil olasın didi. Ebū Cehl eyitdi şimdi aşl neseb²⁸⁴ günü²⁸⁵ degüldür. Zūr u kuvvet günidür tiz turugel²⁸⁶ güreş tütalum²⁸⁷. **[G1 96b]** Eger sen beni başarsan işbu altun kuşağımı²⁸⁸ saña vireyüm ve eger ben seni başarsam fırsat benümdür. Ebū Cehl²⁸⁹ böyle diyicek hemān-dem²⁹⁰ qara pehlevān yirinden turugelüp²⁹¹ tonın²⁹² çıkardı meydāna girdi. Ebū-Cehl-ile²⁹³ muqābil oldı. Ebū Cehl katında qara pehlevān bir tağ gibi idi. Pes Ebū Cehl na'ra urdu eliyle qara pehlevānı²⁹⁴ kuşağından dutup getürdi başı üstine çevürdi Hişām kavminden iki biñ kişi irişüp altun **[G2 6b]** tabaklarla üstine saçu saçdılar. Hişām şāz oldı eyitdi²⁹⁵ iy 'Arab uluları siz ne dirsiz bu hāle kim bu āna degin²⁹⁶ qara pehlevāna kimesne muqābil olmazdı 'aceb Ebū Tālib yetimi şimdi nice ola didi²⁹⁷ cümlesi eyitdiler

²⁷⁶ aña eyitdi: G1-.

²⁷⁷ tütalum: dutalum G2.

²⁷⁸ kardaş: kardaşı G2.

²⁷⁹ mel'ün: G1-.

²⁸⁰ kaldurup: G1-.

²⁸¹ bir: G2-.

²⁸² tütalum: dutalum G2.

²⁸³ oğlusun: oğlu olasın G2.

²⁸⁴ neseb: nesil G2.

²⁸⁵ günü: vakt G1.

²⁸⁶ turugel: durugel G2.

²⁸⁷ tütalum: dutalum G2.

²⁸⁸ kuşağımı: kuşağı G2.

²⁸⁹ Ebū Cehl: G1-.

²⁹⁰ hemān-dem: hemān G1.

²⁹¹ turugelüp: durugeldi G2.

²⁹² tonın: donın G2.

²⁹³ Cehl-ile: Cehl'e G2.

²⁹⁴ qara pehlevānı: G1-.

²⁹⁵ eyitdi: G1-.

²⁹⁶ bu āna degin: G1-.

²⁹⁷ 'aceb Ebū Tālib yetimi şimdi nice ola didi: G1-.

bu²⁹⁸ Ebû Tâlib yetiminüñ ne zehresi ola kim²⁹⁹ oğlına muqâbil ola anuñ hoş³⁰⁰ ne atası var³⁰¹ ne anası var. Ebû'l-ḥüküm iki parmağını³⁰² Muḥammed'üñ üstine korsa ḥurd u ḥām eyler³⁰³ didiler Hişâm şāz oldu ve³⁰⁴ eyitdi ey³⁰⁵ oğlum ne ṭurursın³⁰⁶ tüz ṭurup³⁰⁷ yetiminüñ işin bitür Ebû Cehl ilerü gelüp³⁰⁸ Muḥammed 'aleyhi's-selāmuñ³⁰⁹ katına vardı ve³¹⁰ eyitdi iy Ebî Tâlib yetimi bu gün ol gündür kim göñlümde ne kīnüm ve ne 'aczum vardur³¹¹ hep senden çıkaram ve tekebbür kuşağın³¹² başından uçuram ṭur³¹³ imdi er-iseñ **[G1 97a]** meydāna gel ne hünerüñ var göreyüm veyā hüner nicedür göstereyüm didi. Kaçan Ebû Cehl eyle didi Muḥammed Muştafā 'aleyhi's-selām³¹⁴ ilerü geldi eyitdi bu gün senüñle güreş dutmazın anuñçun kim seni başarsam idesin bu gün ben çok durişdüm yorılmışam dimeyesin imdi var bugün rāhat ol yarın güreşem hīç bahāneñ kalmaya didi³¹⁵. Dükeli ulular bu sözi işidicek 'aceblediler hoş gördiler ve hem didiler ki³¹⁶ bu kelecı oğlan kelecısı degüldür. Pes Mekke kavmi ol gice meydānda³¹⁷ yatdılar bir niceler³¹⁸ eydürler³¹⁹ kim şāyed ola³²⁰ kim Muḥammed'üñ eli üstün ola dirdi³²¹. Pes çün kim ol gice gitdi gündüz oldu ḥalāyık

²⁹⁸ bu: G2-.

²⁹⁹ ola kim: var G2.

³⁰⁰ hoş: G1-.

³⁰¹ var: G1-.

³⁰² parmağını: parmağın G2.

³⁰³ eyler: eylerdi G2.

³⁰⁴ ve: G1-.

³⁰⁵ ey: G2-.

³⁰⁶ ṭurursun: durursun G2.

³⁰⁷ ṭurup: dur ol G2.

³⁰⁸ gelüp: geldi G1.

³⁰⁹ 'aleyhi's-selāmuñ: G1-.

³¹⁰ ve: G1-.

³¹¹ vardur: var-ısa G2.

³¹² kuşağın: kuşım G2.

³¹³ ṭur: dur G2.

³¹⁴ 'aleyhi's-selām: G1-.

³¹⁵ didi: G1-.

³¹⁶ ki: kim G2.

³¹⁷ meydānda: meydān içinde kaldılar G2.

³¹⁸ niceler: nicesi G2.

³¹⁹ eydürler: eyitdiler G2.

³²⁰ ola: G2-.

³²¹ dirdi: G2-.

durugeldiler meydân içi tolu³²² oldu ve rāste oldu³²³. Ebū Cehl dürlü Mıṣrî ṭonlar³²⁴ giyüp yidekler yidilüp re'isler ve begler öñince [G2 7a] vāridince şaf şaf olup naḳāre vü nefir çalınup³²⁵ ve kösler dögilüp hāy hūy āvāz ile ve şāzluḡ-ıla gelüp meydân içinde durdılar³²⁶. Muḥammed Muṣṭafā³²⁷ 'aleyhi's-selām ol tertible ol mel'ūnı³²⁸ göricek ağlayu 'ammūsı Ḥamza ḳatına irdi³²⁹ eyitdi iy 'ammū baña daḡı anuñ gibi don gerek-idi didi eyle diyicek 'ammūsı³³⁰ iy ciger-küşem niçe idelüm ve ne ḳılalum anlarda³³¹ var bizüm yoḡdur³³² didi līkin³³³ 'ammūsı [G1 97b] daḡı melül oldu³³⁴ nā-gāh Ḥadīce³³⁵ Ḥatun ḳapudan iḳerü girdi evinden bir boḡca ṭon³³⁶ getürdi Muḥammed'üñ öñinde ḳodı Muḥammed'üñ 'ammūları³³⁷ anı görüp müteḡayyir ḳaldı. Zīrā³³⁸ Muḥammed Muṣṭafā'nuñ³³⁹ peyḡamber olacaḡın iki kiṣi bilürdi³⁴⁰ biri Ebū Bekri'ş-şiddīḳ İncil'de bulmuş-ıdı ve bir Ḥadīce³⁴¹ Ḥatun düşde³⁴² görmüş-ıdı. Pes Ḥadīce³⁴³ Ḥatun ḳullarına³⁴⁴ buyurdi meydân içinde çāder ḳurdılar ve kendisi çāder altına³⁴⁵ girüp³⁴⁶ oturdi ḳullarına eyitdi³⁴⁷ ṭabaḳla³⁴⁸ altun

³²² tolu: dolu G2.

³²³ ve rāste oldu: G2-.

³²⁴ ṭonlar: donlar G2.

³²⁵ vü nefir çalınup: G2-.

³²⁶ gelüp meydân içinde durdılar: geldiler G1.

³²⁷ Muṣṭafā: G1-.

³²⁸ ol tertible ol mel'ūnı: ol mel'ūnı ol tertible ve ol zīnet-ile G2.

³²⁹ irdi: geldi G2.

³³⁰ iy 'ammū baña daḡı anuñ gibi don gerek-idi didi eyle diyicek 'ammūsı: G1-.

³³¹ anlarda: anlaruñ G2.

³³² yoḡdur: yoḡ G2.

³³³ līkin: G1-.

³³⁴ daḡı: Muḥammed'üñ bu yiri niceliḡın G2.

³³⁵ Ḥadīce: Ḥafīce G2.

³³⁶ ṭon: don G2.

³³⁷ 'ammūları: 'ammūsı G1.

³³⁸ Zīrā: G1-.

³³⁹ Muṣṭafā'nuñ: 'aleyhi's-selāmuñ G2.

³⁴⁰ bilürdi: görmüş bilmiş idi G2.

³⁴¹ Ḥadīce: Ḥafīce G2.

³⁴² düşde: düşinde G2.

³⁴³ Ḥadīce: Ḥafīce G2.

³⁴⁴ Ḥatun ḳullarına: G1-.

³⁴⁵ ve kendisi çāder altına: G1-.

³⁴⁶ girüp: girdi G1.

³⁴⁷ eyitdi: buyurdi G2.

³⁴⁸ ṭabaḳla: ṭabaḳlar ile G2.

elüñüzde dutuñ saçu saçmak için Hādīce Hātun iderdi vefālī³⁴⁹ Muḥammed bin 'Abdu'llāh ya'nī benüm muştulaqluğum dirdi andan kullarına buyurdi³⁵⁰ eyitdi her kim Muḥammed'üñ³⁵¹ yigin olduğın ve la'ini³⁵² başduğın muştularsa ol kıl mālumdan³⁵³ āzād olsun ve daḥı anı māl-ile bay³⁵⁴ kılayın didi. Pes bir zamāndan-šoñra ol risālet güneşi ol peygamberler serveri ol dürlü tonları giyüp hūb yüzünñ nūrī güneşe ğalebe virürdi. Mekke münāfıqları anı görüp müteḥayyir oldı³⁵⁵ ve çünki Muḥammed [G2 7b] yakın geldi Hādīce Hātun çāderinden [gördi] Ebū Cehl'üñ ayağı altında bir ḥalıyı döşetdiler. Pes Hādīce Hātun anı gördi³⁵⁶ Müyesser adlu bir ḥādimi³⁵⁷ var idi aña buyurdi³⁵⁸ var şol³⁵⁹ sarāydağı büyük³⁶⁰ [G1 98a] ḥalıyı getür Muḥammed'üñ ayağı altına döşe³⁶¹ didi. Pes Müyesser fi'l-ḥāl³⁶² vardı getürdi döşedi³⁶³ ol ḥalı bir³⁶⁴ ḥalıdur kim³⁶⁵ şarkān ve ğārben hīç āferīde anuñ gibi ḥalıyı³⁶⁶ görmiş degül³⁶⁷ ibrişimden her cān-ver ki³⁶⁸ dünyāda vardur şüreti andadur³⁶⁹ ve dürlü³⁷⁰ rengle³⁷¹ ortasında bir ḥarc var idi ve içinde şüret yazılmış idi bir Muḥammed 'aleyhi's-selāmuñ mübarek şüreti³⁷² iki bölük saçıla ve biri Ebū Cehl şüreti idi

³⁴⁹ vefālī: G2-.

³⁵⁰ buyurdi: G2-.

³⁵¹ Muḥammed'üñ: Muḥammed G1.

³⁵² la'ini: G1-.

³⁵³ mālumdan: G1-.

³⁵⁴ māl-ile bay: mālum ile ğanī G2.

³⁵⁵ oldı: oldılar G2.

³⁵⁶ Ebū Cehl'üñ ayağı altında bir ḥalıyı döşetdiler. Pes Hādīce Hātun anı gördi: baqardı. Ol ḥalıyı gördi G1.

³⁵⁷ ḥādimi: ādem G1.

³⁵⁸ aña buyurdi: eyitdi G1.

³⁵⁹ şol: G1-.

³⁶⁰ büyük: G1-.

³⁶¹ döşe: tüşet G2.

³⁶² Pes Müyesser fi'l-ḥāl: G1-.

³⁶³ vardı getürdi döşedi: varup getürüp döşetdi G2.

³⁶⁴ bir: G1-.

³⁶⁵ kim: ki G2.

³⁶⁶ ḥalıyı: G1-.

³⁶⁷ degül: degüldür G2.

³⁶⁸ ki: kim G2.

³⁶⁹ şüreti andadur: şüretin anda naqş eylemişlerdür G2.

³⁷⁰ dürlü: tūrlü tūrlü G2.

³⁷¹ rengle: rengler G2.

³⁷² şüret yazılmış idi bir Muḥammed 'aleyhi's-selāmuñ mübarek şüreti: G1-.

ikisi³⁷³ birbirine hamle kılmış-ıdı³⁷⁴. Muhammed ‘aleyhi’s-selām³⁷⁵ şüretinüñ eli Ebū Cehl şüretinüñ bir eli kuşağına yapışmış idi ve ol halı Rüm’da tokınmış-ıdı İncıl’de görmişler idi ki ‘İsā peygamber ‘aleyhi’s-selām³⁷⁶ zamānından soñra bir peygamber gelecekdür ve āhır zamān peygamberi olacaqdur ve ol cemī’ peygamberlerüñ hātemi olacaqdur ve mübārek ism-i şerfi Muhammed olacaqdur³⁷⁷. Bir oğlan aña düşmen³⁷⁸ olacaqdur ve anuñla güreş dutacaqdur şüretlerin yazmışlar idi ve³⁷⁹ Ebrehe’ye virmişler idi³⁸⁰. Ebrehe Aşhāb-ı Fıl pādīşāhıydı Mekke üzerine geldi biñ kezın³⁸¹ biñ dil-āver ve dört³⁸² biñ fıl ile³⁸³ geldi kim Mekke’yi yıka. Hāq Te’ālā ebābıl kuşına³⁸⁴ buyurdı siccīn taşından her biri iki³⁸⁵ buçuk dirhem taş burınlarıyla alıp geldiler her taşda bir kāfirüñ [G2 8a] adı yazılmış-ıdı her bir taşı bir kāfirüñ [G1 98b] üstine bıraktılar başı delindi³⁸⁶ etinden ve³⁸⁷ teninden ve yidi kat yirden geçüp ebābıl burnıyla aldığı yire irdi³⁸⁸ ol kāfirüñ cümlesin helāk kıldı³⁸⁹ ol vaktin³⁹⁰ o halı Hādīce’ye degdi tā ol güne degin³⁹¹ gizlü idi. Çünkim resül ‘aleyhi’s-selām³⁹² Ebū Cehl-ile güreş dutdı şart yirine geldi çıkardı Muhammed ‘aleyhi’s-selāmuñ³⁹³ ayağı altına döşedi³⁹⁴. Hişām anı gördi tākati tāk oldı eydür³⁹⁵.

³⁷³ ikisi: G2-.

³⁷⁴ kılmış-ıdı: kılmışlar idi G2.

³⁷⁵ ‘aleyhi’s-selām: G1-.

³⁷⁶ peygamber ‘aleyhi’s-selām: G1-.

³⁷⁷ ve mübārek ism-i şerfi Muhammed olacaqdur: G1-.

³⁷⁸ düşmen: düşmān G2.

³⁷⁹ dutacaqdur şüretlerin yazmışlar idi ve: duta diyü şüretlere yazdılar G1.

³⁸⁰ virmişler idi: virdiler kim G1.

³⁸¹ kezın: kez G2.

³⁸² dört: G1-.

³⁸³ ile: G1-.

³⁸⁴ kuşına: kuşlarına G2.

³⁸⁵ iki: ikişer G2.

³⁸⁶ başı delindi: başın delüp G2.

³⁸⁷ etinden ve: G2-.

³⁸⁸ irdi: varup karār eyledi G2.

³⁸⁹ kıldı: kıldılar G2.

³⁹⁰ vaktin: vaktiden berü G2.

³⁹¹ güne degin: günden G1.

³⁹² ‘aleyhi’s-selām: G1-.

³⁹³ Muhammed ‘aleyhi’s-selāmuñ: Muhammed’üñ G1.

³⁹⁴ döşedi: döşetdi G2.

³⁹⁵ eydür: eyitdi G2.

İy Mekke uluları görüñ ol ħala kıızın neler eyler Ebü Tâlib yetimi için didi ħışma geldi eydür³⁹⁶. İy ciger-küşem tiz ol yetimüñ işin bitür³⁹⁷ bağrın çıkar ħala kıızına kebâb (?) idevir. Pes Ebü Cehl ilerü tırdı³⁹⁸ tonın çıkardı kükremiş deve gibi meydân ortasında³⁹⁹ kükreyüp meydân ortasında durdı el ele kaçup na'ra urup eydür iy Ebü Tâlib yetimi dün benüm korķumdan⁴⁰⁰ kaçduñ bu gün elümden cân kanda iletisin⁴⁰¹ didi. Ebü Cehl böyle diyicek ol arz zemîn⁴⁰² pehlevânı ħazret-i Ħamza rağia'llâhu 'anh dönüp Tañrı resüli Muĥammed'üñ mübârek yüzine bağdı. Ħamza'nuñ⁴⁰³ gözine za'tf görindi. Der-ĥâl ħazret-i Ħamza rağia'llâhu 'anhu⁴⁰⁴ ilerü yürüdi⁴⁰⁵ Muĥammed 'aleyhi's-selâm⁴⁰⁶ koçdı pehlevân⁴⁰⁷ diliyle kulağına söyledi eyitdi⁴⁰⁸. İy ciger-küşem ğayret atına [G1 99a] biñ ğayret kuşağın kuşat düşmândan korķma ben bunda [G2 8b] seni gözedirin⁴⁰⁹ eger sen andan ğâlib gelürsen⁴¹⁰ devlet senüñ ve eger⁴¹¹ ol senden kavî⁴¹² olacağ olursa sen⁴¹³ baña işâret eyle tırugeleyin⁴¹⁴ kılıç eline alayum⁴¹⁵ ne Ebü Cehl koyayın⁴¹⁶ ne anuñ hevâdârların cümlesin kılıçdan geçüreyin⁴¹⁷. Andan Muĥammed 'aleyhi's-selâmuñ mübârek⁴¹⁸ elin eline⁴¹⁹

³⁹⁶ eydür: ođlma eyitdi G2.

³⁹⁷ işin bitür: G1-.

³⁹⁸ tırdı: gelüp G2.

³⁹⁹ ortasında: içinde G2.

⁴⁰⁰ benüm korķumdan: benden korķup G2.

⁴⁰¹ iletisin: iledürsin G2.

⁴⁰² arz zemîn: rüy-ı zemîn G2.

⁴⁰³ pehlevânı ħazret-i Ħamza rağia'llâhu 'anh dönüp Tañrı resüli Muĥammed'üñ mübârek yüzine bağdı. Ħamza'nuñ: pehlevân Ħamza'nuñ G1.

⁴⁰⁴ Der-ĥâl ħazret-i Ħamza rađia'llâhu 'anhu: Ħamza G1.

⁴⁰⁵ yürüdi: gelüp G2.

⁴⁰⁶ Muĥammed 'aleyhi's-selâm: Muĥammed'i G1.

⁴⁰⁷ pehlevân: pinhân G2.

⁴⁰⁸ eyitdi: eyitdi virdi G1.

⁴⁰⁹ gözedirin: gözedürüm G2.

⁴¹⁰ gelürsen: olursan G2.

⁴¹¹ ve eger: G1-.

⁴¹² kavî: ğâlib G2.

⁴¹³ sen: G1-.

⁴¹⁴ tırugeleyin: durıgeleyüm G2.

⁴¹⁵ eline alayum: ile G2.

⁴¹⁶ koyayın: koyayum G2.

⁴¹⁷ hevâdârların cümlesin kılıçdan geçüreyin: hevâdârları G1.

⁴¹⁸ 'aleyhi's-selâmuñ mübârek: G1-.

⁴¹⁹ eline: G1-.

alup Ebū Cehl'e berāber getürdi meydān içinde qodı. Pes gökleriñ⁴²⁰ qapısı açıldı feriştehler nevhā vü⁴²¹ zārılıq kıldılar. Cebrā'ıl ü Mikā'ıl ü⁴²² İsrāfıl göklerden temāşā iderlerdi. Hişām yirinden tırugeldi⁴²³ çağırdı kim gelüñ ortada qavl eyleyelüm dir Ebū Tālib eyitdi revādur Hişām eyitdi eger senüñ yetimüñ benüm oğlum⁴²⁴ başarsa ben iki yüz koyun ve kırık deve boğazlayayum⁴²⁵ ve eger benüm oğlum senüñ oğlunu⁴²⁶ başarsa ne viresin⁴²⁷. Ebū Tālib eyitdi eger⁴²⁸ dünyāmuz yoğ-ısa erlükle ad çıkaruruz⁴²⁹ didi. Pes Muḥammed 'aleyhi's-selām başından 'imāmesin çıkardı feriştehler⁴³⁰ nevhā vü zārılıq kıldılar eyitdiler. İy Bārī Ḥudāyā destür viresün yir qa'rına çekelüm⁴³¹ didiler. Nidā geldi kim iy benüm⁴³² feriştehlerüm siz fāriğ oluñ kim⁴³³ ben dostumu **[G1 99b]** celā (?) kılsam gerek. Pes Tañrı resüli Ebū Cehl-i la'ıne⁴³⁴ yakın geldi Ebū Cehl eyitdi ilk ḥamle kim kıla. Muḥammed 'aleyhi's-selām eyitdi ilk ḥamle senüñ olsun didi. Pes Ebū Cehl **[G2 9a]** na'ra urdı ilerü geldi şunup bir elin Muḥammed'üñ kuşağından ve bir elin boynından tıtdı⁴³⁵. Ḥadīce Ḥatun Ebū Cehl'üñ elin Muḥammed'üñ yaqasında gördi cān başına şıçradı eyitdi. İy Bārī Ḥudā⁴³⁶ nolaydı ol gördüğüm düş şimdi⁴³⁷ gerçek olaydı didi. Ebū Bekri's-şiddik iderdi iy Bārī Ḥudāyā⁴³⁸ ne olaydı İncıl'de gördüğüm şimdi⁴³⁹ gerçek olaydı. Ebū Cehl

⁴²⁰ gökleriñ: gökler G2.

⁴²¹ nevhā vü: āh u G2.

⁴²² Mikā'ıl ü: G1-.

⁴²³ tırugeldi: durugeldi G2.

⁴²⁴ oğlum: oğlumu G2.

⁴²⁵ boğazlayayum: boğazlayayın G2.

⁴²⁶ oğlunu: yetimini G2.

⁴²⁷ ne viresin: siz ne viresiz G2.

⁴²⁸ eger: G2-.

⁴²⁹ çıkaruruz. çıkarasız G2.

⁴³⁰ feriştehler: G1-.

⁴³¹ yir qa'rına çekelüm: bir na'ra çekelüm G2.

⁴³² iy benüm: G1-.

⁴³³ kim: ki G2.

⁴³⁴ la'ıne: G1-.

⁴³⁵ boynından tıtdı: boynında qodı G2.

⁴³⁶ Ḥudā: Ḥudāyā G2.

⁴³⁷ gördüğüm düş şimdi: gördüm kim G1.

⁴³⁸ iy Bārī Ḥudāyā: G1-.

⁴³⁹ gördüğüm şimdi: gördüm kim G1.

na'ra urup sağından ve solından şöyle kim⁴⁴⁰ zür kuvvet eyledi kim⁴⁴¹ var gözleri çıkayazdı. Muḥammed Muştafâ'nuñ⁴⁴² mübârek⁴⁴³ ayağın yirinden ayıramadı. Haḫ⁴⁴⁴ Te'âlâ kudretiyle pes Ebū Cehl fûru-mânde ḫaldı. Beñzi şarardı Muḥammed'ün zebûnı oldı eyitdi⁴⁴⁵ meger bu yetimün ayağların demür ile yire berkitmişler ola mı didi bilmez misin kim bir mürsel peygamberün kırık erce kuvveti vardır. 'İsâ peygamberün⁴⁴⁶ kırık mürsel peygamberce⁴⁴⁷ kuvveti vardır. Mūsâ peygamberün⁴⁴⁸ kırık 'İsâ peygamberce kuvveti vardır ve ḫazret-i İbrâhîm⁴⁴⁹ peygamberün kırık Mūsâca kuvveti vardır ve ḫazret-i Muḥammed⁴⁵⁰ Muştafâ'nuñ⁴⁵¹ kırık İbrâhîmce kuvveti vardır. Ebū Cehli'l-la'im⁴⁵² Muḥammed 'aleyhi's-selâmuñ⁴⁵³ zebûnı oldı. **[G1 100a]** Ol füzül mel'un elin ḫazret-i resülün⁴⁵⁴ ḫuşağından çıkardı. Pes ḫazret-i resül-i ekrem şalla'llâhu 'aleyhi vesellem⁴⁵⁵ bir elin Ebū Cehl-i la'imün⁴⁵⁶ ḫuşağına geçürdi **[G2 9b]** ve bir eliyle daḫı la'imün boğazından tıtdı⁴⁵⁷ yirinden ayırıp⁴⁵⁸ getürdi. Pes ḡulgule vü şalavât melekût 'âlemine döşetdi eydürlerdi. Allâhümme⁴⁵⁹ Allâhümme şalli 'alâ Muḥammed ve 'alâ âli Muḥammed dirlerdi⁴⁶⁰. Andan Muḥammed Muştafâ 'aleyhi's-selâm⁴⁶¹ bir elin Ebū Cehl'ün

⁴⁴⁰ şöyle kim: G1-.

⁴⁴¹ eyledi kim: eyledi şöyle kim var G1.

⁴⁴² Muştafâ'nuñ: Muştafâ G1.

⁴⁴³ mübârek: G1-.

⁴⁴⁴ Haḫ: Melik G2.

⁴⁴⁵ Muḥammed'ün zebûnı oldı eyitdi: eydür G1.

⁴⁴⁶ 'İsâ peygamberün: Ḥazret-i 'İsâ'nuñ G2.

⁴⁴⁷ mürsel peygamberce: mürselce G2.

⁴⁴⁸ Mūsâ peygamberün: Ḥazret-i Mūsâ'nuñ daḫı G2.

⁴⁴⁹ ve ḫazret-i İbrâhîm: İbrâhîm G1.

⁴⁵⁰ ve ḫazret-i Muḥammed: Muḥammed G1.

⁴⁵¹ Muştafâ'nuñ: 'aleyhi's-selâmuñ G2.

⁴⁵² Cehli'l-la'im: Cehl G1.

⁴⁵³ Muḥammed 'aleyhi's-selâmuñ: Muḥammed'ün G1.

⁴⁵⁴ ḫazret-i resülün: G1-.

⁴⁵⁵ ḫazret-i resül-i ekrem şalla'llâhu 'aleyhi vesellem: Muḥammed G1.

⁴⁵⁶ Cehl-i la'imün: Cehl'ün G1.

⁴⁵⁷ ve bir eliyle daḫı la'imün boğazından tıtdı: G1-.

⁴⁵⁸ yirinden ayırıp: yirden G1.

⁴⁵⁹ Allâhümme: G1-.

⁴⁶⁰ dirlerdi: didilerdi G1.

⁴⁶¹ 'aleyhi's-selâm: şalla'llâhu 'aleyhi vesellem G2.

boğazına dutdı⁴⁶² yakın oldu kim iki gözleri çıkarıyordu tâ kim cümle hâlâyık⁴⁶³ gördiler Ebû Bekri's-şiddîk radîa'llâhu 'anh ilerü gelüp⁴⁶⁴ altın tabaklarla⁴⁶⁵ nâfe müşglerle Muhammed'ün üzerine saçu⁴⁶⁶ saçdılar ve Hâdîce Hatun ilerü varup⁴⁶⁷ dür cevâhir ile⁴⁶⁸ Muhammed'ün üstine saçu saçdılar altın u gümüş hazret-i resûl-i ekremün⁴⁶⁹ ayağına⁴⁷⁰ dökdiler. Muhammed Muştâfâ 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm⁴⁷¹ Ebû Cehlî'l-la'îni⁴⁷² havâyâ döndürdü ve girü dutdı. Silahşörler⁴⁷³ süñü oynadurlar⁴⁷⁴ ve çalkân çevirür gibi Ebû Cehl'i parmakları üstinde⁴⁷⁵ çevirdi. İkinci kez havâyâ döndürdü şöyle kim halk gözünden mahcûb oldu görünmez oldu. Hişâm bakdı kim gördü⁴⁷⁶ oğlu görünmez oldu âh idüp yakasın yırttı. Meded diyü çağırdı⁴⁷⁷ bir zamândan-şoñra Ebû Cehl-i la'în⁴⁷⁸ girü döndü Muhammed Muştâfâ 'aleyhi's-selâm⁴⁷⁹ mübârek eliyle [G1 100b] şunup arkunluğ-ıla dutdı⁴⁸⁰. Arkasın aşağa ve göbeğin yukarı yire kodı. Mübârek ayağıyla göbeğin başdı beli durmaz oldu. [G2 10a]⁴⁸¹ Henüz Muhammed Muştâfâ 'aleyhi's-selâm yirinden ayrıldı. Ebû Cehl'ün 'aklı başından⁴⁸² gitdi ve girü ögi geldi feryâd idüp başın açdı. Başına toprak koydı. Pes on⁴⁸³ iki biñ er Hişâm

⁴⁶² bir elin Ebû Cehl'ün boğazına dutdı: Ebû Cehl-i la'îni boğazından tutdı G2.

⁴⁶³ hâlâyık: G2-.

⁴⁶⁴ ilerü gelüp: G1-.

⁴⁶⁵ tabaklarla: tabaklar ve G2.

⁴⁶⁶ üzerine saçu: üstine G1.

⁴⁶⁷ varup: gelüp G2.

⁴⁶⁸ ile: G1-.

⁴⁶⁹ hazret-i resûl-i ekremün:G1-.

⁴⁷⁰ ayağına: ayağı altına G2.

⁴⁷¹ Muhammed Muştâfâ 'aleyhi's-şalavât ve's-selâm: Pes hazret-i resûl-i ekrem şalla'llâhu 'aleyhi vesellem G2.

⁴⁷² Ebû Cehlî'l-la'îni: Ebû Cehl G1.

⁴⁷³ Silahşörler: Silahşör G2.

⁴⁷⁴ oynadurlar: oynadur G2.

⁴⁷⁵ üstinde: üzerinde G2.

⁴⁷⁶ gördü: G1-.

⁴⁷⁷ çağırdı: haykırdı G2.

⁴⁷⁸ Ebû Cehl-i la'în: Ebû Cehl G1.

⁴⁷⁹ 'aleyhi's-selâm: G2-.

⁴⁸⁰ dutdı: tutdı G2.

⁴⁸¹ G2 nüshasında 10a yaprağının yarısı yırtılıp kopmuştur, burada edisyonkritik okunabilen yerler üzerinden yapılmıştır.

⁴⁸² başından: G1-.

⁴⁸³ on: ol G2.

ķavminden el kılıca urdılar ĥazret-i resül ve 'ammülarına⁴⁸⁴ ĥaşd kıldılar. Ĥamza pehlevân yirinden geldi. Na'râ urdı eyitdi ĥây bilmez misin kim ben ol Ĥamzavan⁴⁸⁵ Őuĥa göre erlüĥüĥüz var ise ilerü gelüĥ aŐluĥuzda birüĥüzi ĥomayam toĥmuĥuzı kesem. Ĥaçan ĥazret-i Ĥamza⁴⁸⁶ eyle didi ĤiŐâm'uĥ ĥavmleri Őındılar zîrâ kim bilürlerdi Ĥamza niçe erdür⁴⁸⁷. Pes kılıĥların ĥınlarına ĥodılar. Ebü Cehl yine maĥhürlüĥ-ıla evine gitdi. Pes Muĥammed Muştafâ 'aleyhi's-selâm 'ammüları Őazlıĥ-ıla evlerine geldiler. Andan Melik Bârî tebârek ü⁴⁸⁸ te'âlâ bu âyet virdi-kim⁴⁸⁹ "vetu'izzu men teŐâu vetuzillu men teŐâu biyedike'l-ĥayru inneke 'alâ külli Őeyin ĥadîr"⁴⁹⁰. Ya'nî Ĥaĥ⁴⁹¹ Te'âlâ buyurdi ki kimi⁴⁹² dilersem 'azîz kıldum ve kimi dilersem ĥor ĥıluram dilek benüm diledüĥümdür fazl benüm fazlumdur ne kim⁴⁹³ dilersem iderüm. [G1 101a] Benüm iŐümde kimsenüĥ⁴⁹⁴ nesnesi yokdur. Va'llâhu a'lem bi'Ő-Őavab⁴⁹⁵. Temmet tamâm.

Kaynaklar

Ay, Ümran. (2007). *Münirî(öl. 1521?)'nin Manzum Siyer-i Nebî'si, Cilt. I (İnceleme-Metin)*, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Bulut, Halil İbrahim. (2002). "Kemal Paşazâde ve Fî Hakikati'l-Mu'cize Adlı Risâlesinin Tahlil ve Deĥerlendirilmesi", *Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi* (6), s. 187-207.

Bulut, Halil İbrahim. (2005). "Mücize", *DİA*, C. 30, s. 350-52, İstanbul.

⁴⁸⁴ ĥazret-i resül ve 'ammülarına: resülün 'ammüsü G1.

⁴⁸⁵ Ĥamzavan: Ĥamzayam kim G2.

⁴⁸⁶ ĥazret-i Ĥamza: Ĥamza G1.

⁴⁸⁷ erdür: pehlevândur G2.

⁴⁸⁸ Bârî tebârek ü: G2-.

⁴⁸⁹ virdi-kim: viribidi-kim G2.

⁴⁹⁰ 3/Âli İmrân/26.

⁴⁹¹ Ĥaĥ: Melik G2.

⁴⁹² ki kimi: G1-.

⁴⁹³ kim: G2-.

⁴⁹⁴ kimsenüĥ: kimesnenüĥ G2.

⁴⁹⁵ Va'llâhu a'lem bi'Ő-Őavab: G1-.

- Çakır, Müjgân. (2015). *Mu'cizeler Kitabı (Klasik Türk Edebiyatında Müstakil Mu'cizât Metinleri)*, İstanbul: Büyüyen Ay Yay..
- Çelebioğlu, Âmil. (1999). *Türk Edebiyatı'nda Mesnevi (XV. yy. 'a kadar)*, İstanbul: Kitabevi.
- Erkan, Mustafa (1986), *Sîretü'n-nebî (Tercümetü'z-zarîr) İnceleme Metin*, Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hikâye-i Vilâdet ve Gazavât-ı Resulullah*, Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Böl., nu. 5342.
- Kartal, Ahmet. (2014). *Doğunun Uzun Hikâyesi*, İstanbul: Doğu Kütüphanesi Yay..
- Özfirat, Bayram (2014), “Türk Edebiyatının Manzum İlk Siyeri: Velî'nin Sîretü'n-Nebî'si”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* (12): 93-134.
- Velî, *Sîretü'n-nebî*, Süleymaniye Kütüphanesi, Bağdatlı Vehbi Böl., nu. 1544.
- Yazıcı, Neslihan. (2005). *Tursun Fakı'nın Cumhûr-nâme Adlı Eserinin Metin ve İncelemesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Yılmaz, Mehmet. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler*, İstanbul: Kesit Yay.,